

Tretåig hackspett

En främst nordlig hackspett som är sparsamt förekommande i äldre skogar i Norrlands inland. Successivt ovanligare söderut, men finns mycket sällsynt också i Götaland. En rörlig art som ofta uppträder vid stormfällningar, bränder och liknande störningar. Beroende av döda och döende träd.

Rödlistestatus 2015: Nära hotad (NT)

Populationsutveckling:

1980–2012: minskning 25 %

2001–2012: minskning 35 %

Fågeldirektivet: Bilaga 1

Häckningsperiod: 10 april – 10 augusti

Ekologiska krav

Häcker i barr- och blandskogsmiljöer (främst gran) med rik förekomst av döende träd eller nyligen död ved. Ett långsiktigt revir kräver nydöda eller döende träd, motsvarande > 18 m³sk/hektar¹. Den tretåiga hackspettens arealkrav varierar med skogstypen. När lämpliga habitatfragment är uppsplittrade måste den sammanlagda ytan av dessa vara minst 100 hektar äldre skog, men totalt kan paret då röra sig över ett betydligt större område. I områden med låg bonitet kan över 200 hektars habitatyta behövas för att ett par ska kunna reproducera sig. På brandfält med många nydöda träd kan mindre än 100 hektar räcka. I kombination med detta² behöver arten ett eller flera mindre kärnområden på några hektar, ofta sumpskogar med mycket hög andel död ved > 20-30 m³sk/hektar. Häcker i barr- och blandskogsmiljöer (främst gran) med rik förekomst av döende träd eller nyligen död ved. Lämpliga miljöer är i första hand äldre produktiv skog men också sumpskogar, skyddszoner mot vattendrag och myrar och naturvårdsbränningar utnyttjas. Även små träd med liten diameter utnyttjas, t.ex. senvuxna granar. Vintertid kräver arten ofta betydligt större områden.

Arten är specialist på vedlevande skalbaggs-larver, främst långhorningar (häckningstid) och barkborrar (vintertid). Den uppträder som tillfällig häckfågel vid områden med stor mängd död ved i samband med stormfällning, granbarkborreangrepp, skogsbrand eller i bäverdämda områden. Tätheten kan då bli hög. Den utnyttjar också död ved på hyggen för födosök.

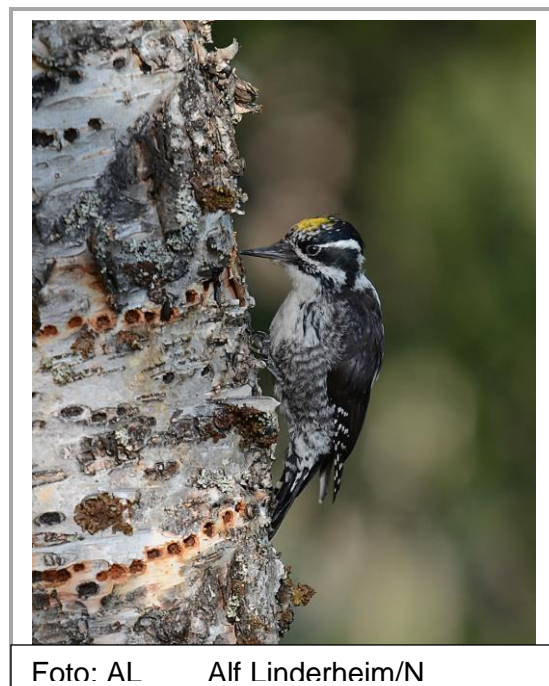

Foto: AL Alf Linderheim/N

¹ Habitat thresholds for focal species at multiple scales and forest biodiversity conservation- dead wood as an example, Angelstam et al 2003, Ann Zool Fennici 40:473-482

² Metodik för inventering av tretåig hackspett. Martin Amcoff, Pär Eriksson. Naturvårdsverket rapport 5201

SOF-Birdlife förslag till Artvis vägledning

Hänsyn vid skogsbruksåtgärder

Bedömningen av vilken hänsyn som krävs kan bli olika beroende på artens regionala och lokala status, och på förekomst av lämpligt habitat i angränsande skogsmark på bestånds- och landskapsnivå. Arten är rörlig med stora revir och kan kräva hänsyn på landskapsnivå speciellt vintertid som sannolikt är flaskhalsen för artens överlevnad.

- Undvik avverkning eller andra skogliga åtgärder (inklusive plantering, markberedning, röjning) under perioden 10 april – 10 augusti inom revir med tretåig hackspett.
- Uppmärksamma artens landskapskrav och tröskelnivåer. Hänsynen bör utformas så att dessa tröskelnivåer inte underskrids. (Se ekologiska krav)
- Kalavverkning av större delar av reviret innebär att det överges. I vissa fall kan trakthyggesbruk inte tillåtas. Områdesskydd eller frivillig avsättning kan då vara ett alternativ. Hyggesfritt skogsbruk med förstärkt hänsyn kan möjligen också vara ett alternativ.
- Påträffas ringbarkade träd är detta nästan alltid en mycket bra indikation på områden med höga naturvärden. Här bör trakthyggesbruk inte tillåtas.
- Lämna hänsynsytor med trädgrupper vid avverkning, särskilt av äldre gran och lövträd. Spara försvagade eller döende träd enstaka eller i grupper.
- Återbeskoga tidigare grandominerade bestånd med flera trädslag, men med grandominans.
- Lämna 20 meter kantzon av gran och lövträd mot sumpskogar och myrar. Lämna funktionella kantzoner av gran och lövträd mot sjöar, vattendrag och bäckar.
- Skapa högstubbar, särskilt i kanterna av hygget.
- Lämna större ytor med branddödade träd
- Lämna svaga eller döende granar vid gallring.

Skogsvårdslagen säger

- Ta inte bort äldre vindfällen, högstubbar och torrakor (SKSFS 7:8)
- Spara träd med höga naturvärden, t.ex. hålträd, träd med brandljud m.fl. (SKSFS 7:8)
- Avstå från skogsbruk på hänsynskrävande miljöer som är lämpliga för tretåig hackspett, som sumpskogar, äldre skogar av olika slag, brandfält, skog med mycket död ved m.m. (SKSFS 7:17)
- Lämna skyddszoner med träd och buskar mot hänsynskrävande miljöer, som bäckar, raviner, myrar och sumpskogar, kulturmiljöer m.m. (SKSFS 7:21)

Indikator på skyddsvärd skog

Häckningar eller permanent förekomst året om indikerar värdekärnor eller utvecklingsmark. I dessa fall är normalt områdesskydd eller frivillig avsättning aktuellt. . Normalt gäller detta inte för förekomst i anslutning till tillfälliga ansamlingar av död ved, vid stormfällningar och liknande. Permanenta revir karaktäriseras ofta av artens typiska ringformigt ordnade hackmärken på framför allt gamla granar.

Regional tillämpning

De svaga förekomsterna i Svealand och i förekommande fall Götaland kräver större hänsyn. Norra Norrlands inland (>50 km från kusten) och i de fjällnära skogarna finns mer livskraftiga populationer.

SOF-Birdlife förslag till Artvis vägledning

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Gör naturvårdsavsättningar i äldre gran- eller lövdominerande bestånd, gärna mot myrar, fuktstråk eller bäckar.
- Skapa stående död ved, t.ex. genom ringbarkning av gran.
- Återställ dikade sumpskogar (genom att dämna eller täppa igen diken)
- Naturvårdsbränningar är mycket positivt, även hyggesbränning kan ha stor betydelse om mindre arealer stående skog i anslutning till hyggen bränns.

Lästips

Artfakta för tretåig hackspett. ArtDatabankens webbplats, <http://artfakta.artdatabanken.se/>